

Lula va a per totes al Brasil

Fa solament quatre anys, l'elit del Brasil patia de fòbia a Luiz Inácio Lula da Silva. L'única possibilitat de triomf del candidat presidencial del Partit dels Treballadors (PT) va desaparèixer el 2002 el risc de país (indicador del risc que concorre en els deutes d'un país globalment considerats per circumstàncies inherents a la seua sobirania) que atribuïa al Brasil el banc nord-americà JP Morgan fins als 2.450 punts i la borsa de valors de Sao Paulo es va desplomar per sota de la barrera psicològica dels 10.000 punts. Avui totes les enquestes preelectorals diuen que Lula obtindrà la reelecció el pròxim 1 d'octubre, fins i tot sense la necessitat d'una segona volta. I cap tempesta amenaça l'horitzó: el risc de país oscil·la entorn dels 210 punts, i la borsa va superar fa pocs dies els 36.000 punts.

L'esquerra combativa d'un Hugo Chávez a Veneçuela o Evo Morales a Bolívia han desplaçat Lula cap al centre, i la seva fèrria defensa dels valors més tradicionals de l'ortodòxia econòmica ha guarit de qualsevol mal els més "antilulistes". Més que qüestionar-lo, ho prefereixen. Lula s'ha convertit en el *queridinho* dels mercats, com és *vox populi* al Brasil. "Que guanyi Lula o el candidat de l'oposició socialdemòcrata Geraldo Alckmin és el mateix. El Govern de Lula va acabar sent un govern extremadament conservador", va arribar a dir fa poc el patriarca del Banc Itaú, Olavo Setúbal.

És clar que dos anys seguits de denúncies de corrupció contra el PT van obligar Lula a abandonar la consigna de "Per un Brasil decent, voti Lula president" i substituir-la per "Lula de nou, amb la força del poble". En el pitjor moment de la crisi, el mandatari va estar a un pas del procés judicial, i solament el temor de l'oposició a una crisi major el va salvar de la destitució.

Aquesta mateixa oposició és la que ara es lamenta de la seva pietat, conscients que no van mesurar el carisma incombustible i la intuïció política d'aquest extorner mecànic forjat a la calor de les lluites sindicals a São Paulo. Lula sempre va tenir el suport de les

Les enquestes auguren un triomf molt ampli de l'antic líder sindical en les eleccions presidencials del pròxim 1 d'octubre. Malgrat dos anys d'escandaloses denúncies de corrupció, Luiz Inácio 'Lula' da Silva (Caetés, 1945) manté intacta la seva popularitat.

classes més pobres del Brasil, un país de 186 milions d'habitants i on un 20% dels brasilers controla el 64% de la riquesa del país, mentre que el 20% dels més pobres rep tot just el 2,4% de la riquesa.

Va ser així que Lula va multiplicar per quatre l'assistència destinada a tots els seus predecessors a aquests sectors desposseïts, i avui 30 milions de brasilers cobren cada mes un xec del Govern. "Hi ha gent que pensa que no s'ha de gastar tant en els pobres. Per a mi, no hi ha res més sagrat que posar menjar a la taula dels pobres", explica el mandatari cada vegada que l'acusen de fomentar el clientelisme polític. Com el seu antecessor en el càrrec, el socialdemòcrata Fernando Henrique Cardoso (1994-2003) —que l'anomena amb ironia "*papà* president"— denuncia que l'oficialisme ha format el "major exèrcit de reserva electoral de la història".

Imbatible en la franja electoral més baixa, on obté fins al 60% dels vots, Lula ha mantingut també el suport de la classe mitjana, beneficiada per l'estabilitat econòmica. "Els votants de l'estrat inferior reconeixen en el president l'home que millorarà les seves vides", explica el president de l'enquestadora Vox Populi, Marcos Coimbra. Mentre que el socialdemòcrata Alckmin aconsegueix el suport dels brasilers millor situats, els que guanyen més de 1.400 euros al mes (3.500 reals aproximadament). Només que aquest sector, el més ric del país, representa tot just el 5% de l'electorat brasiler. El mateix Lula va dir la setmana passada que la seva única frustració era que els rics no el vo-

tin: "Els van guanyar diners com ningú en el meu govern", va dir Lula. També va quedar fora de la seva preferència l'esquerra ideològica, que va emigrar cap a una escissió més radical del PT comandada per l'exdirigent petista Heloísa Helena, que avui obtindria el 9% dels vots.

D'acord amb l'últim sondeig de Datafolha, la gestió del mandatari petista té una valoració rècord des del 1987, quan aquest institut demoscòpic va començar a analitzar l'opinió dels ciutadans sobre les administracions federals. Més de la meitat dels entrevistats va considerar l'actual Govern òptim o molt bo. El prestigiós columnista del diari *Folha de São Paulo*, Kennedy Alencar, es preguntava en un dels seus articles si tanta gent pot estar errada. "És que Lula ha fet un bon govern. Va encertat-la en el terreny econòmic i el social, però el seu pitjor pecat va ser oblidar-se de la negociació política", va explicar Alencar.

I és en aquest punt on han de situar-se els escàndols de corrupció del PT. L'estructura institucional del Brasil fa complicada l'acció de govern sense una àmplia majoria en el Parlament, que el PT no tenia. L'any passat, un diputat aliat va denunciar que el Govern subornava diputats perquè aprovessin projectes d'interès del poder executiu. La crisi va obligar Lula a desfer-se d'homes clau del seu govern, com el seu cap de gabinet, José Dirceu, i a escapar tota la cúpula del seu partit. La investigació sobre els diners utilitzats en el suposat pagament de suborns va destapar més d'una comptabilitat paral·lela on van anar a raure 35 milions

El president brasiler, Luiz Inácio 'Lula' da Silva, i la primera dama, Marisa Leticia, a la desfilada del Dia de la Independència el passat 7 de setembre.

d'euros d'aportacions privades no declarades per finançar les campanyes electorals del PT. El mètode, conegut com "caixa dos", no diferia gaire del que havien utilitzat governs anteriors, però enterrava per sempre la bandera de l'ètica que havia enarborat el PT des de la seva fundació, al 1980.

Lula va saber distanciar-se de les denúncies i del seu partit, i es va mantenir net per a la reelecció. "És un fenomen sociològic ben notable: davant els atacs que la centredreta va llançar contra Lula, els sectors més pobres, que l'identifiquen com un dels seus, van crear una mena de xarxa de protecció al seu voltant", va sostenir Flavio Koutzii, membre de la direcció nacional del PT.

És en aquest escenari que l'oposició s'ha mostrat dividida i amb poques aspiracions de triomf. Alckmin no ha superat mai el 28% de la intenció de vots, i fins i tot la seva colla crítica la seva evident falta de lideratge. L'expresident Cardoso va encendre l'espurna de la discòrdia interna quan va difondre una "carta oberta als electors del PSDB" en la qual donava per perdudes les eleccions. Després d'atacar amb duresa Lula, Cardoso va afirmar en to claudicant: "Encara que l'electorat no ens acompanyi en aquest moment, deixarem les marques del nostre estil, de les nostres actituds, per fomentar un futur millor per al país." El missatge va ser llegit com una traïció per l'equip

d'Alckmin en la recta final d'una campanya que els ha estat adversa en tots els fronts.

L'oposició posa ara totes les seves esperances en una nova denúncia contra el PT, sorgida quan falten menys de dues setmanes de les eleccions i que els més optimistes consideren capaç de forçar Lula a presentar-se una segona volta. Es tracta de la suposada compra per dirigents del PT de documents que vinculen Alckmin amb casos de corrupció durant la seva gestió com a governador de São Paulo. El partit del president va negar les acusacions, però el PSDB va carregar contra Lula exigint a la justícia que l'inhabiliti per a la reelecció. L'1 d'octubre es veurà si el cas es converteix finalment en una taula de salvació per a l'oposició en hores baixes.

L'esquerra combativa d'un Hugo Chávez a Veneçuela o Evo Morales a Bolívia ha desplaçat Lula cap al centre

Federico Rivas
Argentina